

**คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2**
**Desirable Characteristics of School Administrators as Perceived by Teachers
in Prakhon Chai District Schools under Buriram Primary Educational
Service Area Office 2**

ณิชาภา โชติรณพัส¹ และอภิสิทธิ์ บุญยา²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nichapha Chotiranaphat¹ and Apisit Boonya²

Nakornratchasima College

Corresponding Author E-mail: apisit@nmc.ac.th

(Received: 29 April, 2026; Edit: 12 August, 2026; accepted: 12 August, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 254 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความพึงประสงค์ของครู, คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา, ระดับการศึกษา, มนุษยสัมพันธ์, ประสิทธิภาพการทำงาน

Abstract

This research aimed to: (1) examine the desirable characteristics of school administrators as perceived by teachers in schools in Prakhon Chai District under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2; and (2) compare these characteristics based on teachers' educational levels and work experience. The sample consisted of 254 teachers from schools in Prakhon Chai District during the 2024 academic year. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, and stratified random sampling was employed. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with an index of item-objective congruence ranging from 0.80 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.98. The data were analysed using percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that:

1. The overall level of desirable characteristics of school administrators, as perceived by teachers, was at the highest level.
2. A comparison of teachers' perceptions, classified by educational level and work experience, showed no significant differences overall. However, a statistically significant difference at the .05 level was found in the aspect of human relations.

Keywords: Teachers' Expectations, School Administrators' Characteristics, Educational Level, Human Relations, Work Experience

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีความผันผวน ซับซ้อน และไม่แน่นอน ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบการศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การจัดการศึกษาจึงมิใช่เพียงการถ่ายทอดวิชาความรู้ตามตำราแบบดั้งเดิม แต่ต้องเป็นการสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ซึ่งหัวใจสำคัญที่จะขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของ "ผู้บริหารสถานศึกษา" ในฐานะผู้นำสูงสุดในองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดทิศทาง วางแผน และขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจริงในระดับโรงเรียน หากผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์หรือสมรรถนะที่เหมาะสม ย่อมส่งผลโดยตรงต่อขวัญกำลังใจของบุคลากรและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความสำคัญของภาวะ

ผู้นำทางการศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สามารถยืนหยัดและแข่งขันได้ในเวทีโลกอย่างยั่งยืน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมีความละเอียดอ่อนมากกว่าการบริหารงานในอดีต เนื่องจากต้องเผชิญกับความคาดหวังจากหลายภาคส่วน ทั้งจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการความต้องการของผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนราบรื่นคือ "คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา" ซึ่งเปรียบเสมือนภาพลักษณ์และตัวตนที่สะท้อนถึงขีดความสามารถในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์จึงไม่ได้หมายถึงเพียงแค่ความรู้ความสามารถทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ การสื่อสาร และความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถประสานความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ย่อมสามารถสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เต็มไปด้วยความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ครูผู้สอนมีพลังในการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มกำลังความสามารถในทางกลับกัน หากผู้บริหารขาดคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ย่อมก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ความย่อหย่อนในการทำงาน และผลผลิตทางการศึกษาที่ด้อยคุณภาพลงไปในที่สุด การศึกษาคุณลักษณะที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดต้นแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ (ศิริพงษ์ เสงายน, 2548)

ครูและบุคลากรทางการศึกษาถือเป็นฟันเฟืองที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด มุมมองและทัศนคติของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารจึงเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการในโรงเรียนได้อย่างดีเยี่ยม ครูย่อมต้องการผู้บริหารที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรมในการบริหารงานบุคคล มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และที่สำคัญคือต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของการเรียนการสอนพร้อมที่จะสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ให้ครูทำงานได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวทางการศึกษาอย่างรวดเร็วและมีเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่โดดเด่น ความพึงพอใจและความพึงประสงค์ของครูที่มีต่อผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลของงาน หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการของครูจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน (Work Motivation) และความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) ซึ่งจะส่งผลทางบวกต่อการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพสูงสุดตามเจตนารมณ์ของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2549)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการกำกับดูแลสถานศึกษาจำนวนมากในพื้นที่หลายอำเภอ รวมถึงอำเภอประโคนชัย ซึ่งมีบริบทของสังคมและชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโรงเรียนในสังกัดมีความหลากหลายทั้งขนาดและสถานที่ตั้ง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปในการบริหารจัดการ จากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา พบว่ายังมีประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและครู รวมถึงสไตล์การบริหารงานที่บางครั้งอาจยังไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของครูในยุคใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมและความคล่องตัว ภายใต้นโยบาย "เรียนดี มีความสุข" ของกระทรวงศึกษาธิการการสร้างความสุขในสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้ยากหากสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารและครูไม่ราบรื่น ซึ่งมีรากฐานมาจากคุณลักษณะตัวตนของผู้บริหารเอง การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในบริบทของอำเภอประโคนชัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรสายบริหารให้มีสมรรถนะที่ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2567)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้นำทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2" ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้กุมบังเหียนสำคัญที่จะนำพา นโยบายจากเขตพื้นที่สูงสู่ห้องเรียน หากเราสามารถระบุได้ว่าคุณลักษณะใดคือสิ่งที่ครูคาดหวังและต้องการมากที่สุด ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะมนุษย์ (Soft Skills) ทักษะทางเทคนิค (Technical Skills) หรือทักษะการคิด วิเคราะห์ (Conceptual Skills) จะช่วยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการคัดเลือกและการเตรียมความพร้อมให้กับว่าที่ผู้บริหารสถานศึกษาคนใหม่ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและสามารถครองตน ครองคน ครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ผลการวิจัยยังจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้นำไปใช้ในการสำรวจและปรับปรุงตนเอง (Self-Development) เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เปี่ยมไปด้วยความร่วมมือร่วมใจ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนในอำเภอประโคนชัยให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 4 ด้านคือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านคุณธรรมและจริยธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 750 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 254 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608-610) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพ ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียน อำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้าน วิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อใช้เป็น แนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการ ของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 (ภาคผนวก ค)

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try – Out) กับครูในโรงเรียนอำเภอพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เสนอต่อผู้อำนวยการสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เสนอต่อผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจาก ครูในโรงเรียนอำเภอประโคน ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 254 คน โดยชี้แจง วัตถุประสงค์และ อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. เคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean :) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (วิเชียร เกตุสิงห์ 25389)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

(n = 254)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียน				
อำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.79	.24	มากที่สุด	3
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.69	.26	มากที่สุด	4
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.85	.15	มากที่สุด	2
4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.90	.28	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.80	.17	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$ S.D. = .17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.90$ S.D.=.28) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.85$ S.D.=.15) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.79$ S.D.=.24) และด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.69$ S.D.=.26) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย	ระดับการศึกษา					
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป		t	p
	(n = 145)		(n = 109)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D		
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.82	.21	4.76	.27	1.20	.23
2.ด้านบุคลิกภาพ	4.72	.24	4.66	.28	1.07	.29
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.88	.13	4.82	.16	2.08*	.04
4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.89	.28	4.90	.29	-.16	.87
รวม	4.82	.15	4.78	.19	1.30	.20

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูใน โรงเรียนอำเภอประโคนชัย		แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม		.02	2	.01	.16	.85
	ภายในกลุ่ม		5.66	251	.06		
	รวม		5.68	253			
2.ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม		.04	2	.02	.30	.74
	ภายในกลุ่ม		6.93	251	.07		
	รวม		6.97	253			
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม		.04	2	.02	.98	.38
	ภายในกลุ่ม		2.25	251	.02		
	รวม		2.29	253			
4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม		.34	2	.17	2.18	.12
	ภายในกลุ่ม		7.76	251	.08		
	รวม		8.10	253			
รวม	ระหว่างกลุ่ม		.04	2	.02	.75	.48
	ภายในกลุ่ม		2.81	251	.03		
	รวม		2.85	253			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่องจนมีความเป็นมืออาชีพ สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมและคุณลักษณะที่เหมาะสม

ในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหา สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และปรับเปลี่ยนแนวความคิดการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์ที่ผู้บริหารมีการติดตามข้อมูลข่าวสาร ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุญเจริญ (2549) ที่กล่าวถึงผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพว่าควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์และสามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจินดา พุ่มสกุล (2555) ที่พบว่าด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารมีลักษณะสง่าผ่าเผย กระตือรือร้นแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และวางตนเหมาะสมกับบทบาทผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมณทา สุขเอียด (2546) ที่พบว่าด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารมีความใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น มีความจริงใจ และสามารถจูงใจผู้ร่วมงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ บัวชุม และคณะ (2562) ที่พบว่าด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารยึดหลักความยุติธรรม เสียสละ และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ นาคเจือ (2558) ที่พบว่าด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตินา ไชยบำรุง (2556) ที่พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียงกันอย่างชัดเจน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ได้ดังนี้

2.1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนได้รับการพัฒนา การฝึกอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือจากหน่วยงานอื่นที่ได้จัดขึ้น ตามความสนใจ ความต้องการหรือความถนัดของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ดำรง วัฒนกุล (2550) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงศ์ บริรักษ์นรากุล (2550) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัทร ชินวงศ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ในทัศนะของครู อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูอาจารย์โรงเรียน

ประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรพัฒนาด้านวิสัยทัศน์และการบริหารจัดการ โดยสามารถมองภาพรวมของภาระงาน วางแผนเชิงกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย และทิศทางการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาด้านบุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และคุณธรรมจริยธรรม โดยมีความสุขรอบคอบ เชื่อมั่นในตนเอง ยึดหลักเหตุผล มีอัธยาศัยดี เป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส รวมถึงมีความยุติธรรม เสียสละ และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานของผู้บริหารสู่ความเป็นเลิศ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของครู ผู้ปกครอง หรือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

จินดา พุ่มสกุล. (2555). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ณภัทร ชินวงศ์. (2545). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นจริงและพึงประสงค์ในทัศนะของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธีระ รุญเจริญ. (2549). *ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา: สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวปฏิบัติ*. ข้าวฟ่าง.

วรารณ ดำรงวัฒนกุล. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วสันต์ บัวชุม และคณะ. (2562). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 7(27), 138–147.

- ศิริพงษ์ เสาถยาน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). บุคพอยท์.
- สมพงษ์ นาคเจือ. (2558). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. งานนิพนธ์การศึกษา* มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552ข). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สุติมา ไชยบำรุง. (2556). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.*
- สมณฑา สุขเอียด. (2546). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือโรงเรียนส่องแสง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2552). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. รายงานวิจัย, สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.*
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.